

Posudek na bakalářskou práci Hany Duškové

The Vampire Lestat by Anne Rice – the translation and stylistic analysis of one chapter

Bakalářská práce Hany Duškové je výrazně úspěšným pokusem o kvalitní první překlad uměleckého díla z anglického jazyka. V průběhu celé práce je zřejmé, že autorka překladu se ke své práci postavila zodpovědně, že byla správně motivována (jak uvádí, překládané dílo patří k jejím nejoblíbenějším), seznámila se s příslušnou teoretickou literaturou (pro překlad z angličtiny do češtiny sotva mohla vycházet z lepších teoretických východisek, než jaké našla v pracích Jiřího Levého, Dagmar Knittlové a Zlaty Kufnerové). Navíc, projevila zdravou nespokojenost s výsledky prvních pokusů, ale, jak uvádí, opakovaně je přehodnocovala, a tam, kde to považovala za vhodné, překlad korigovala. Výsledkem je podle mého názoru přesný, avšak tvořivý (tedy nikoliv otrocky „věrný“) převod do kultivované soudobé češtiny, která zjevně splňuje další předpoklad dobrého překladu, totiž stylistickou jistotu v cílovém jazyku.

Pokud jde o posledně uvedený faktor, tedy styl díla, musela se autorka vyrovnat s tím, jak autorka románu Anne Rice ústy svého vypravěče – tedy hlavní postavy upíra Lestata charakterizuje „jeho“ (tedy vlastně svůj) jazyk vyprávění – jako určitý hybrid dvou stylů americké angličtiny – konkrétně stylu dřívějších století, v nichž Lestat žil před svým dočasným odchodem z buržoazního (v autorčině vcelku výstižném překladu „maloměstského“) světa, tj. ze staré Ameriky a následným „zmrtvýchvstáním“ do „skvělého nového světa“ roku 1984, s příděchem francouzského přízvuku odkazujícím na upírův francouzský původ (srv. str. 18). Naštěstí ani v anglickém originálu, ani v překladu Duškové nelze nalézt sebemenší snahu změněným pravopisem tento přízvuk naznačit, což by nepochybně vyvolalo nežádoucí dojem frašky, přičemž pouhá verbální zmínka tohoto přízvuku je zřejmě dostačující. Po pravdě řečeno, přes snahu autorky vyvolat perfektní „zapadnutí“ Lestata do bohémského životního stylu postmoderní Ameriky i jazykovými prostředky postmoderního amerického slangu, jeho výskyt je podle mě natolik střídavý (napří v porovnání s beatnickou literaturou a s velkou částí současné americké literatury vůbec), že román mohl vzniknout (bez ohledu na časté aluze na prostředí New Orleansu) v kterékoliv anglicky hovořící zemi i ve velmi pre-postmoderní době. To nepochybně ulehčilo autorce překlad do poměrně neutrálního, tedy ani příliš knižního, ani příliš hovorového či lidového, ani „cizinecky znějícího“ jazyka, aniž by tento styl postrádal živost a přirozený tón cílového jazyka.

V této souvislosti mi ovšem nějak neladí (sám o sobě pravdivý, avšak v kontextu nerelevantní) citát z Knittlové (str. 40) o výrazném dělení *britské* angličtiny v souvislosti s tradičním výrazným dělením *anglické* společnosti na třídy. Osobně mám pocit, že místy formálně či knižně znějící Lestatův styl nevyplývá z jeho „třídního“ (aristokratického) původu, ani z ovlivnění rodnou francouzštinou, jako spíš ze snahy Anne Rice nevymknout se zcela tradici žánru upírské prózy, která se nesla ve stylu jakési starosvětské vznešenosti navzdory osvícenským libertinským sympatiím hlavní postavy i autorky samotné.

Nicméně, mám-li hodnotit teoretickou část práce jako celek, v podstatě se shodují s její argumentací, a totéž platí i o samotných překladech, až snad na pár drobných výjimek jako ve větě „vydal jsem se vlahou nocí směrem k ulici St. Charles Avenue...“ (str. 43), kde se mi slovo „ulice“ jeví jako nadbytečné, protože předpokládám, že i průměrně vzdělaný neanglista tuší, že avenue je i - v češtině – jedním ze synonym ulice, anebo poněkud konfuze překlad věty „...a certain joie de vivre that the middle-class revolutionaries called decadence in the past.“ V překladu se nějak ztratilo slovo „revolutionaries“, a tím se zkreslil význam sousloví „middle-class revolutionaries“. Tím nechtěl Lestat vyjádřit své aristokratické pohrdání střední třídou a její malicherností, a „middle-class revolutionaries“, tedy osvícenci a libertini. nepoužívali slovo „decadence“ (na rozdíl od tehdejších i dnešních středostavovských konzervativců) jako nadávku, ale coby pochvalné označení. To ostatně potvrzuje následující odstavce: „Bylo to naplnění slibu středostavovské revoluce...“ (vše na str. 16).

Po zvážení všech aspektů práce ji doporučuji přijmout k obhajobě a ohodnotit známkou výborně.

